

Немања Шаренац¹

УДК 007 : 004 (049.3)

ПРИКАЗ КЊИГЕ

НАСЛОВ: УВОД У ИНФОРМАЦИОНЕ СИСТЕМЕ – ПОДРШКА И
ТРАНСФОРМАЦИЈА ПОСЛОВАЊА (Introduction to Information
Systems: Supporting and Transforming Business)

АУТОРИ: R.Kelly Rainer Jr., Efraim Turban

Издавач: John Wiley & Sons Inc, САД

Превод: ДАТА СТАТУС, Београд

Година издања: 2009. (друго издање)

Број страница: 435

1. УВОД

"Информационе технологије су свуда око нас – у нашој комуникацији, нашем пословању, обављању куповине и у начину како учимо". Наведена реченица из предговора са веб странице најбоље одсликава намјену књиге – на који начин користити ИТ за успјешно обављање тренутних и будућих послова и успјех у својим организацијама. Не само учење појмова, него и њихова примјена, да би се олакшале пословне процедуре, повећала профитабилност, побољшала услуга и освојило тржиште.

Увод у информационе технологије – подршка и трансформација пословања је књига која је нашој литератури заиста потребна јер нема довољно књига, ни чланака који обрађују ову тему на модеран начин и у корак са временом.

Књига има главни циљ, а то је разумијевање улоге информационих технологија у савременим организацијама. Написана је тако да омогући да се о информационим системима мисли на стратегијски начин. Такође, она омогућава поглед у будућност и сагледавање начина на које информационе технологије помажу људима, организацијама и цијелом свијету. Коначно, књига показује како су ИТ основа било које области пословања, укључујући рачуноводство, финансије, маркетинг, људске ресурсе, производни менаџмент и управљачке информационе системе.

Од велике је важности нагласити изузетан значај наведене књиге, управо због начина на који је садржај представљен, као и због недостатка литературе на ту тему на нашем говорном подручју.

¹ Стручни сарадник у настави, Економски факултет Универзитета у И. Сарајеву, Ул. Алексе Шантића 3, Пале; E-mail: nemanja.sarenac@gmail.com;

2. СИНТЕТИЗОВАНИ ПРИКАЗ КЊИГЕ

2.1. Структура књиге

Књигу Увод у информационе технологије – подршка и трансформација пословања написали су професори R.Kelly Rainer Jr. са Auburn Универзитета и Efraim Turban са Универзитета California, Berkeley, а објављена је од стране John Wiley & Sons Inc 2009. године. Превод на српски језик, као и издање за наше тржиште урадио "Дата статус" Београд.

Садржај књиге разрађен је у два дијела, од којих се први дио састоји од десет поглавља унутар којих су потпоглавља, а други дио представља водич који обухвата 5 цјелина. Тема је разрађена на четиристо страница и све је поткријећено примјерима из праксе, што омогућује врло лако схватање. Текст је пропраћен сликама, графиконима и табелама, што доприноси бољем разумијевању теме. Оно што се мора још истаћи, а што је новина на нашем тржишту, књига садржи и интерактивну веб страницу² која нуди предавачима и студентима низ погодности за лакше предавање и савладавање тематике. Наиме, ту се могу наћи мултимедијалне презентације (MS Office), видео-садржаји, онлајн квизови, вјежбе, тимски и проблемски задаци. Књига завршава листом кључних појмова и индексом ријечи.

Наслов књиге одређује тему, те читалац одмах може закључити да ће сви дијелови бити пропраћени примјерима из праксе, што је за наведену тематику врло битно. Књига је намијењена широј публици.

2.2. Анализа и разрада теме

У првом поглављу књиге представљени су глобално пословно окружење и платформа заснована на вебу коју појединци користе како би били успјешни у региону. На почетку су основни појмови и дефиниције информационих система, чиме се обезбјеђује рјечник којим студенти започињу своје истраживање. Послије тога говори се о стварању нове глобалне платформе засноване на вебу, која се недавно појавила и покрила цијели свијет, а најбоље је објашњавају интернет и функционалност world wide web-a. Разматра се и десет Фридманових (Фридман 2005) "изравњивача", помоћу којих се лакше може схватити данашње пословно окружење и глобално окружење информационе технологије. Поглавље се завршава објашњењима зашто су информациони системи и технологије постали саставни дио живота.

Друго поглавље обрађује типове информационих система у организацијама и начине на који се они користе да се оствари стратегијска предност. У њему се налази Портеров модел ланца вриједности (Value Chain Model) који показује гдје организација може користити информациону технологију да би постигла конкурентску предност. Управљање информационим ресурсима, који обухватају цјелокупан хардвер, софтвер, податке и мреже у организацији, завршава се ово поглавље.

² <http://www.wiley.com/college/sc/rainer/>

Етика, приватност и заштита информација су три кључне и правремене теме. Скандали у корпорацијама *Enron*, *WorldCom*, *HealthSouth*, *Adelphia* и другим истичу значај етичности. Од суштинске важности је заштита, најчешће због неовлашћеног приступа подацима у разним институцијама (објашњење случаја TJX у трећем поглављу). На крају, људи се често питају имају ли имало приватности, због раширности технологије надгледања. Количина доступних података расте из дана у дан, што има за посљедицу проналажење алата и метода да се савлада такав незадржив раст.

У четвртом поглављу су обрађени начини управљања подацима који омогућавају да се подаци продуктивно користе за доношење одлука. Почине објашњењима везаним за податке, њихову спознају, коришћење и животни циклус. Појам базе података, системи за њихово управљање, као и складиштење података, представљају битну карику у организацији. Од значаја је и знање које омогућује рационално и ефикасно доношење одлука, ако се примијене системи за менаџмент знања.

Примјена мрежа у пословању описује мрежне апликације, односно истражује на који начин телекомуникације утичу на организацију. Нови дио, веб сајтови и технологија веба 2.0, представљају корисне информације, јер већина корисника се у свкодневном животу сусреће са веб 2.0. (блогови, подкасти, видеокласти). Организације га такође користе на многе иновативне начине. Пето поглавље завршава упознавањем са е-учењем и учењем на даљину, као и предностима и недостацима рада на даљину послодавца и запосленог.

Електронска трговина коју је омогућио интернет направила је револуцију у савременом начину пословања. У овом поглављу описују се основе е-трговине и е-пословања. Дефинишу се та два појма, као и чиста и дјелимична е-трговина, механизми е-трговине, на које начине људи и компаније купују и продају путем интернета и разматрају се предности и ограничења е-трговине. На крају су објашњења везана за методе и облике електронског плаћања, као и етичка и правна питања јер су све учесталије преваре и неетичко понашање на интернету.

Бежична инфраструктура на којој почива мобилно рачунарство може преобликовати цијелу област информационе технологије. Технологије, примјене и ограничења мобилног рачунарства и мобилне трговине главна су тема седмог поглавља. Ту су описани и бежични уређаји и медији бежичног преноса. Затим, описују се бежичне рачунарске мреже и бежични приступ интернету. На крају, пажња је скренута на свеприсутно (доминантно) рачунарство и бежичну безбједност.

У осмом поглављу су до детаља објашњени различити типови информационих система који се користе у савременим организацијама. Почине описом система за обраду трансакција (фундаментални ИС у организацији). Послије њега слиједе: ИС који подржавају сваку функционалну цјелину организације (за управљање функционалним цјелинама), ИС који подржавају организацију (за планирање ресурса предузећа и за менаџмент односа са купцима) и ИС који обухва тају многе организације (за менаџмент ланца снабдијевања). Упознавањем са електронском размјеном података и екстранетом закључује се ово поглавље.

Менаџерски посао и природа савремених одлука, у данашњем времену, је назамислива без компјутеризоване подршке и система за подршку одлучивању. У овом дијелу се описују појмови пословне интелигенције, мултидимензионалне

анализе података, *Data Mining* и системи за подршку одлучивању гдје су представљени алати за анализу података који омаогућавају менаџерима да приступе сопственим подацима и изврше сопствену анализу да би донијели одлуке. Дигиталне контролне табле, технологије визуелизације података и интелигентни системи, само су неки од појмова у низу који се овдје објашњавају.

Десето поглавље описује процес обезбјеђивања ресурса ИТ из перспективе менаџера, јер су они одговорни за обезбјеђивање информационих система и апликативног софтвера у компанији. Посебна пажња је обрађена на доступне могућности набавке ресурса (стратегија набавке) и њихову евалуацију. Осврт је дат и на планирање ИС и њихову оправданост (животни циклус развоја, алтернативне методи и алати за развој, *Autosourcing* и услужни апликативни софтвер). На крају се налазе кораци за ефикасан одабир добављача и софтвера.

Додатак: водич кроз технологију – хардвер, помаже у разумијевању одлуке о избору хардвера који се користи у организацији, али и доношење одлука о персоналним рачунарима. Софтвер оогућава кориснику да зада инструкцију рачунарском систему да изврши одређену функцију која производи пословну вриједност. Ова два додатка пружају детаљан увид у двије фундаменталне ИТ компоненте које представљају основ свих информационих система. Трећи пружа информације о начинима заштите сопствених информационих средстава адекватним понашањем корисника и помоћу рачунарских ресурса. Водичи 4 и 5 обрађују теме телекомуникација, мреже и мрежне протоколе, интернета и веба (начин приступања, опис веба, разлике интернета и веба)

3. ЗАКЉУЧАК

Књига *Увод у информационе технологије – подршка и трансформација пословања* актуелна је због теме коју обрађује. Данас су информационе технологије основа било које области пословања. Треба похвалити рад аутора, јер су уложили велики труд и написали квалитетно дјело те понудили један модеран концепт размишљања и изучавања, нарочито што су теорију поткријепили примјерима и случајевима из праксе.

Немјерљив је допринос књиге, јер је на нашем тржишту риједак примјерак који на тако концизан и једноставан начин даје читаоцима увид у наведену проблематику. Аутори су показали шта су то информациони системи и која је њихова примјена. Највећи успјех би се остварио кад би компаније, менаџери и студенти уочили њену корист и примјењивали је у пракси, чиме би засигурно стекли стратешку предност на тржишту.

Појам и значај информационе технологије код нас је тек у развоју и биће потребно још пуно времена да она постане елементарни део сваке организацијске структуре као темељна претпоставка сваке успјешне фирме, чиме би се остварила конкурентска предност. Манаџмент наших предузећа почео је уочавати да се успјех у дугом року базира на информцији и информатици, те брзини реаговања, јер све одлуке и пословни потези морају се догодити одмах и на најбољи могући начин.

Nemanja Šarenac

BOOK REVIEW

Title: INTRODUCTION TO INFORMATION SYSTEMS: SUPPORTING
AND TRANSFORMING BUSINESS

Authors: R. Kelly Rainer Jr., Efraim Turban

Publisher: John Wiley & Sons Inc, USA

Translation: Data status, Belgrade

Published in: 2009 (Second edition)

Pages: 435